

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף כו

(בעמוד הקודם)

למדנו אתמול: איילונית לכולי עלמא אינה שותה, משום שבפסוק נאמר שדוקא אישה שיכולה להיכנס להריון שותה. אבל איילונית שמתחילת ברייתה אינה יכולה להוליד אינה שותה.

מיתיבי המקנא לארוסתו: המקנא לארוסתו או לשומרת יבם שלו (= אשת אחיו שמת הממתינה שייבם אותה ודינה כארוסה) ונסתרה - אינה שותה, משום שנאמר בסוטה "אִשָּׁר תִּשָּׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה" דהיינו דוקא תחת בעלה שנישאה לו.

מעוברת חבירו ומינקת חבירו: אדם שהתחתן עם אשה מעוברת שמת בעלה, או אשה מניקה שמת בעלה וקינא לה ונסתרה לדעת רבי מאיר אינה שותה כי אסור לו לקיימה לאישה ואסור לו להחזירה לעולם, וממילא היא יוצאת בלי כתובה. (הסיבה שאסור לקיימה, מחשש שמא לא יסכים הבעל החדש שהיא תניק את הבן של הבעל הראשון והוא ימות). אבל לדעת חכמים היא שותה משום שאמנם כרגע עליו להוציאה אבל יכול להחזירה לאחר שיהא התינוק בן 24 חודש ויגמל מהחלב, ולכן היא ראויה להיות אשתו ושותה (ואם לא תרצה לשתות אינה נוטלת כתובה).

והרובא שנשא: בחור שהתחתן עם עקרה או זקינה ואין לו אישה אחרת (הראויה ללדת) או בנים (מנישואין קודמים) דהיינו שהוא לא קיים פריה ורביה לדעת ת"ק אינה שותה משום שאסור לו לקיימה, אבל לדעת רבי אלעזר שותה כי הוא יכול לישא אשה אחרת ולהוליד ממנה ילדים וממילא הוא יכול לקיים את אשתו העקרה או הזקינה לאישה.

אבל המקנא לארוסתו: או לשומרת יבם שלו ולאחר שנישאה לו נסתרה - שותה, ואם אינה מסכימה יוצאת בלא כתובה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

מעוברת ומינקת עצמו: אדם המקנא לאשתו המעוברת או המניקה - שותה, ואפילו שאם היא זינתה המים יהרגו אותה והעובר ימות וכן התינוק עלול למות מרעב. [זו דעת רש"י אבל לדעת תוס' ממתנים עד שהעובר יולד ויגמל מחלב אימו].

אשת ממזר לממזר: אישה המותרת להינשא לממזר שקינא לה בעלה הממזר ונסתרה - שותה. הגמרא להלן תבאר שהחידוש בדבר שאנו לא אומרים שלא תשתה ותצא מבעלה, כי עדיף שלא יתרבו ממזרים בישראל (שהרי ממזר גם בניו ממזרים לעולם).

הקושיא: כתוב בברייתא שאילונית כן שותה!

תירוץ: **אמר לך רב נחמן:** זו מחלוקת תנאים, הברייתא הזו סוברת כרבנן ואני סובר כרבי שמעון בן אלעזר.

ורבנן האי ונקתה וכו': רבנן שסוברים שאילונית כן שותה, מה הם ילמדו מהפסוק 'ונקתה ונזרע זרע'?

שאם היתה עקרה נפקדת: אם הסוטה ששתתה את המים ונמצאה טהורה היתה עקרה - היא נפקדת בילד.

למדנו במשנתנו - אשת גר שותה:

הגמרא מקשה: פשיטא?

מהו דתימא דבר אל בני ישראל: - נאמר בפרשת סוטה, להוציא את הגרים. קמ"ל שלא. קושיא: **ואימא הכי נמי?** אולי באמת הפס' כן בא להוציא את הגרים? והתשובה: שנאמר "דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל **וְאָמַרְתָּ** אֲלֵהֶם" המילה 'ואמרת' מיותרת לרבות גם את הגרים.

*

מהו דתימא והיא לא נתפשה: נאמר בפרשת סוטה "וְשָׁכַב אִישׁ אֶתָּה שְׁכַבְתָּ זָרַע וְנִגְעַלְמָה מֵעֵינֵי אִשָּׁה וְנִסְתָּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ **וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׁה**" הפסוק מלמד שדוקא 'היא' אשת ישראל נאסרת כשהיא לא נתפשה באונס אלא זינתה ברצון אך אם היתה נאנסת היתה מותרת לבעלה, אבל יש אשה אחרת שאפילו באונס נאסרת לבעלה וזוהי אשת כהן. ואם כן היה מקום לחשוב שגם לא ישקו אותה במים המרים. קמ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

למדנו במשנתנו - אשת כהן שותה ומותרת לבעלה:

הגמרא מקשה: פשיטא שאם היא שתתה ולא מתה היא מותרת לבעלה?

במתנוונה: היא עדיין לא מתה אבל היא מתנוונת. קושיא: אם כן המים בדקו שהיא זינתה וודאי היא אסורה לבעלה?

במתנוונה דרך איברים: היא מתנוונת באיברים אחרים ולא באיברים הכתובים בפרשה שהם מעיים וירכיים, אלא ראשה כבד עליה וכן שאר איבריה. ואם כן היה מקום לומר שהסיבה שהיא מתנוונת רק בשאר איברים בגלל שהיא זינתה באונס, ואם כן מכיון שהיא אשת כהן היא צריכה להיות אסורה על בעלה. קמ"ל שהמים בודקים רק במעיים ובירכיים, ואם היא מתנוונה רק בשאר איברים אין זה כלום והיא מותרת לבעלה.

*

מהו דתימא מבלעדי אישך: נאמר בפרשת סוטה "וְהִשְׁבִּיעַ אֶתְּהָּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל הָאִשָּׁה.. וְאָתְּ כִּי שָׁטִית.. וַיֵּתֵן אִישׁ בָּךְ אֶת שְׂכָבְתּוֹ **מִבְּלַעְדִּי אִישָׁךְ**" היה מקום לחשוב שסריס אינו בר הכי להיות 'אישך' כי אינו יכול להזריע. קמ"ל שהפסוק לא בא למעט סריס, אלא בא ללמד שצריך שתקדם בעילת הבעל לבעילת האיש. (וסריס נקרא 'אישך' כי הוא בר 'שכיבה' אף שאינו בר 'זריעה').

למדנו במשנתנו - על ידי כל עריות מקנין (= כגון שקינא לה על שנסתרה עם אביה ואחיה):

החידוש הוא שכיון שנאמר בפרשת סוטה "נטמאה" פעמיים ללמדנו שהיא נאסרת לבעל ולבועל, ובמקרה זה הרי כבר ממילא אסורה על הבועל מצד שהוא ערווה עליה (= אביה או אחיה), והיה מקום לחשוב שאי אפשר לקנות לה כיון שדין סוטה נוהג רק במקרה שהיא נאסרת מחמת הסתירה על הבועל, ולא במקרה שהיא כבר ממילא אסורה עליו, קמ"ל שהפסוק הנ"ל בא ללמדנו שבמקרה שהבועל אינו קרוב שלה הרי הוא נאסר עליה מחמת הסתירה, אבל גם במקרה שהוא קרוב שלה וכבר ממילא אסור עליה אפשר לקנות לה.

למדנו במשנתנו - חוץ מן הקטן (= שלא מקנין לסתירה עם קטן):

שנאמר "וְשָׁכַב אִישׁ אֶתְּהָּ" ולא קטן.

ושאינו איש למעוטי מאי? למדנו במשנתנו שלא מקנין למי 'שאינו איש', את מי זה בא למעט? אי אפשר לומר שזה בא למעט 'שחוף' כלומר אדם שבשרו נשחף וכלה ואין בו כח, שהרי אמר שמואל ש'שחוף' מקנין על ידו (= יכול לקנאות) ופוסל בתרומה.

הגמרא מבררת מה החידוש בדברי שמואל:

'מקנין על ידו', פשיטא? מה החידוש בזה? מדוע ש'שחוף' לא יוכל לקנאות לאשתו?

מהו דתימא: היה מקום לחשוב שכיון שנאמר בסוטה "וְשָׁכַב אִישׁ אֶתֶּה שְׁכֵבֶת זָרָע" ו'שחוף' לא יכול להזריע אולי לכן הוא לא יכול לקנאות, קמ"ל שכן יכול לקנאות.

'ופוסל בתרומה', פשיטא? מה החידוש בזה? מדוע ש'שחוף' לא יוכל לפסול תרומה?

מהו דתימא: כיון שנאמר "וְלֹא יַחֲלֹל זָרְעוֹ בְּעַמּוּיוֹ" ומכאן למדנו שהאשה נפסלת מלאכול בתרומה אם בא עליה אחד מן הפסולים לה ("יחלל" = שני חילולים, זרעו מתחלל וגם האשה שנבעלה לו מתחללת), והיה מקום לחשוב שרק מי שיש לו זרע ויתחלל זרעו הרי הוא פוסל את האשה מלאכול בתרומה, אבל 'שחוף' שאין לו זרע לא יפסול את האשה, קמ"ל שאף הוא פוסל את האשה מלאכול בתרומה בביאתו.

נמצא שאי אפשר למעט 'שחוף', וא"כ חוזרת השאלה מה המשנה באה למעט?

ואלא למעוטי עובד כוכבים וכו': אי אפשר לומר שזה בא למעט שלא מקנין אם נסתרה עם גוי, שהרי אמר רב המנונא שגוי מקנין על ידו ופוסל בתרומה.

הגמרא מבררת מה החידוש בדברי רב המנונא:

'מקנין על ידו', פשיטא? מהו דתימא: החידוש הוא שכיון שנאמר בפרשת סוטה "נטמאה" פעמיים ללמדנו שהיא נאסרת לבעל ולבועל, ובמקרה זה הרי היא כבר ממילא אסורה על הבועל מצד שהוא גוי, והיה מקום לחשוב שאי אפשר לקנות לה כיון שדין סוטה נוהג רק במקרה שהיא נאסרת מחמת הסתירה על הבועל, ולא במקרה שהיא כבר ממילא אסורה עליו מחמת שהוא גוי, קמ"ל שגם במקרה שהוא גוי וכבר ממילא אסור עליה אפשר לקנות לה.

'ופוסל בתרומה', פשיטא? מהו דתימא: כיון שנאמר "ובת כהן כי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל" ומכאן למדנו שכל הפסולים שבאו על האשה פסולה מלאכות בתרומה, והיה מקום לחשוב שרק מי שיש בו 'הויה' (= 'תהיה') כלומר שהקידושין תופסים בו הרי הוא מחלל אותה בכיאתו, אבל גוי שאין הקידושין תופסים בו אינו פוסל אותה, קמ"ל שאף ביאת גוי פוסלת אותה מלאכול בתרומה.

מדברי יוחנן: את הדין הזה (שגוי פוסל אותה מלאכול בתרומה) למדנו מרבי יוחנן.

דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל: גוי ועבד שבאו על כהנת /לוויה/ ישראלית פסולה מלאכול בתרומה, שנאמר "ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוניה מלחם אביה תאכל", ומכאן למדנו שבת כהן הנשואה לישראל אסורה לאכול בתרומה כל עוד היא נשואה לו, אבל לאחר שמת אם אין לה בנים ממנו היא 'שבה אל בית אביה' ומותר לה לאכול בתרומה, אבל דין זה שייך רק בבעל שיש לו דין אלמנות וקידושין דהיינו ישראל, אבל גוי ועבד שאין להם דין אלמנות וקידושין אם באו עליה פסולה מלאכול בתרומה לעולם, ואף לאחר שמתו אסורה בתרומה.

נמצא שאי אפשר למעט גוי, וא"כ חוזרת השאלה מה המשנה באה למעט?

א"ר פפא: למעט בהמה מקינוי וסתירה, לפי שאין האשה נעשית 'זונה' בבעילת בהמה ואינה נאסרת על בעלה.

אתנן זונה ומחיר כלב: אם נתן לזונה טלה עבור הבעילה, וכן בהמה שהוחלפה בכלב, אסור להביאם (= את הטלה או הבהמה) לבית המקדש לקרבן, שנאמר "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית יהוה אלהיך לכל נדר כי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם".

ותניא וכו': האיסור נהג דווקא באתנן זונה ומחיר כלב, אבל אתנן כלב כלומר אם אמר לזונה קחי טלה ותיבעלי לכלב שלי, או מחיר זונה כלומר שהיתה לו שפחה זונה והחליפה בטלה, מותרות הבהמות בהקרבה, שנאמר שם "כי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם", רק שנים אסורים (= אתנן זונה ומחיר כלב) ולא ארבעה. ומכך שאתנן כלב מותר בהקרבה מוכח שאין זנות לבהמה, שהרי הוא נתן לזונה טלה, ואם יש זנות לבהמה נמצא שהוא נתן לזונה אתנן (= טלה בעבור שנבעלה לכלב) והטלה היה צריך להיות אסור בהקרבה.

ואלא שכבת זרע למה לי? לאחר שהתבאר למעלה שמקנין לשחוף למרות שאינו מזריע, א"כ קשה מדוע התורה אמרה בסוטה "וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ **שְׁכַבְתָּ זָרַע**"?

תירוץ: מיבעי ליה וכו': הפסוק בא למעט אם קינא לה אל תיסתרי עם פלוני לביאה שלא כדרכה, שאין זה קינוי.

רבא מקשה: מדוע אין זה קינוי, והרי נאמר "מְשַׁכְּבֵי אִשָּׁה" ללמדנו ששתי משכבותיה שווים, וכמו שנאסרת על בעלה אם זינתה בביאה כדרכה כך נאסרת עליו בביאה שלא כדרכה, וא"כ גם אם קינא לה לביאה שלא כדרכה זהו קינוי.

אלא אמר רבא: הפסוק בא למעט אם קינא לה אל תיסתרי עם פלוני לשכב עמו בקירוב בשר ללא ביאה, שאין זה קינוי.

אביי מקשה: זהו פריצות בעלמא, והתורה לא אסרה אותה על בעלה מחמת פריצות בלבד (= למרות שהדבר אסור מן התורה), ומדוע התורה הוצרכה למעט שאין זה קינוי, והרי זהו דבר פשוט.

אלא אמר אביי: הפסוק בא למעט אם קינא לה אל תיסתרי עם פלוני בנשיקה, כלומר שאברו יגע באותו מקום ללא ביאה, שאין זה קינוי.

קושיא: הניחא וכו': דברי אביי מובנים לסובר ש'העראה' שאסרה התורה בעריות זו הכנסת עטרה אבל נשיקה אינה 'העראה', ולכן מובן מדוע אם קינה לה בנשיקה אין זה קינוי, לפי שהסוטה לא נאסרת לבעלה מחמת זה, אבל לסובר ש'העראה' האמורה בתורה זוהי נשיקה לא מובן מדוע אין זה קינוי, והרי היא נאסרת לבעלה מחמת זה?

תירוץ: לעולם וכו': אלא באמת הפסוק בא למעט אם קינא לה אל תיסתרי עם פלוני לשכב עמו בקירוב בשר ללא ביאה, שאין זה קינוי כפי שאמרנו למעלה, ומה ששאל אביי שזו רק פריצות בעלמא ומדוע התורה הוצרכה למעט זאת, אין זו קושיא, לפי שהיה מקום לחשוב שהדבר תלוי בקפידתו של הבעל שהרי נאמר "וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ", ואנחנו רואים שהוא קינא לה בדבר זה, לכן בא הפסוק למעט ולחדש לנו שאין הדבר תלוי בקפידתו של הבעל, ואין זה קינוי כיון שלא נאסרת עליו באופן זה.